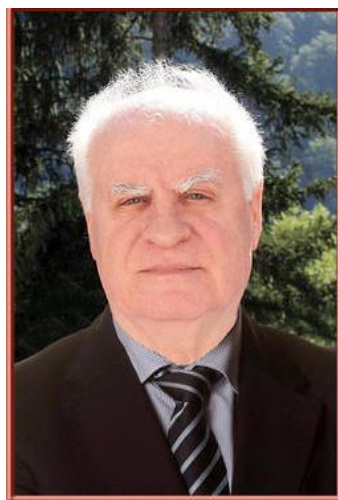

OAMENII MOLDOVEI MELE

NICOLAE MĂȚCAȘ

Lingvist, doctor în filologie, scriitor și publicist Nicolae Mățcaș s-a născut la 27 aprilie 1940 în comuna Crihana Veche, Cahul, într-o familie de țărani. Face studiile elementare, gimnaziale și liceale, absolvite cu medalie de aur, la Școala medie din satul de baștină. Elev fiind, debutează cu versuri în ziarul din Cahul (1956).

Între 1957-1962 urmează Universitatea de Stat din Chișinău, Facultatea de Istorie și Filologie, specializarea Limba și literatura română, absolvită cu diplomă de merit. Face studii de doctorat în domeniul lingvisticii matematice, structurale și aplicate la Universitatea de Stat din Leningrad (Sankt-Petersburg), în 1967 susținându-și teza de doctor în filologie.

Pe parcursul anilor exercită numeroase funcții, printre care: decan al Facultății de Litere (1967-1970), șeful Catedrei de limba și literatura română (1980-1987) și al Catedrei de limba română (1987-1993) de la Institutul Pedagogic (azi Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău); cercetător științific superior la Institutul de Lingvistică al Academiei de Științe din Republica Moldova (1979-1985); Ministru al Științei și Învățământului din Republica Moldova (1990-1994); redactor la revista „Limba Română” din Chișinău (1994-1995); expert la Direcția Generală pentru Integrare Europeană și Relații Internaționale, Serviciul Românii de Pretutindeni, din cadrul Ministerului Educației și Cercetării din România (din 1996).

Adept al școlii de lingvistică matematică, a explicat o serie de noțiuni fundamentale (definiții, axiome, teoreme, legi ale limbii), pe care le-a aplicat, pentru prima oară în lingvistica românească, la formularea și demonstrarea a cca 50 de teoreme lingvistice în volumul *Școală a gândului. Teoreme lingvistice* (1982).

A publicat mai multe volume axate pe probleme de lingvistică și sociolingvistică: *Introducere în lingvistică* (în colaborare, 1980); *Lingvistica generală* (în colaborare, 1984); *Coloana înfinită a graiului matern*, (în colaborare, 1995); *Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul* (1998) ș. a.

A fost un înflăcărat participant la mișcarea de deșteptare națională a românilor basarabeni, și a votat pentru necesitatea revenirii la grafia latină. Împreună cu lingvistul, profesorul universitar Ion Dumeniuc, a susținut la TVM ciclul de emisiuni „Învățăm a citi și a scrie cu caractere latine” (1989-1990).

A publicat în presă zeci de materiale de propagare a normelor limbii literare și de apărare a funcționării ei în condiții vitrege. În același scop a publicat mai multe lucrări cu caracter practic: *Normele ortografice și de punctuație ale limbii române* (în colaborare, 1990); *Elemente de ortografie și ortoepie ale limbii române. Indicații metodice* (în colaborare, 1990); *Elemente de fonetică, ortografie și ortoepie ale limbii române. Lucrare științifico-metodică pentru elevi* (în colaborare, 1990); *Ortografia și ortoepia limbii române în tabele și blocuri schematice. Indicații metodice* (în colaborare, 1990).

Ca profesor universitar, a redactat, prefațat, editat peste 30 de programe, manuale, cursuri universitare, ediții didactice.

Ca ministru al Științei și Învățământului din Republica Moldova a readus învățământul preuniversitar la sistemul gimnazial și liceal, deschizând peste 50 de licee, a contribuit la înființarea unor instituții de învățământ de tip privat (Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu” din Chișinău, Universitatea Liberă Internațională), a introdus studierea limbii române în toate instituțiile de învățământ și a creat posibilitatea studierii în limba română pentru toți doritorii, a deschis etniilor conlocuitoare posibilitatea de a-și studia limba maternă sau chiar de a învăța în limba maternă etc.

Începând din 1994, publică versuri în periodicele din Republica Moldova și din România, în culegeri și antologii: *Eterna iubire* (1999), *Iubire de metaforă* (2002), precum și în volume aparte: *Surâsul Giocondei* (1997), *Trenul cu un singur pasager* (1998), *Azur* (2002), *Câte-s visele, multele...* (2003), *Coloana înfinitului* (2003), *Roată de olar: sonete* (2008), *Vernale ploi* (2009), *Un câmp minat, urcușul: sonete* (2010). În colecția „Ideal” au apărut volumele: *101 poeme* (2011), *101 sonete* (vol. I., 2012), *101 sonete* (vol. II., 2013).

Membru al Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova (din 1980). Membru al Uniunii Scriitorilor din România (din 1999).

Deține titlurile și distincții de stat: Doctor în Filologie (1967), Doctor Honoris Causa al Universității „Al. I. Cuza” din Iași (1993), Profesor Honoris Causa al Universității din București (1994); Eminent al Învățământului Public din Republica Moldova (1976), Eminent al Învățământului Superior din URSS (1981), Ordinul „Gloria Muncii” (1996), Ordinul Republicii (2010).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

101 poeme / Nicolae Mățaș. – București: Biodova; Ch.: Ideal, 2011. – 100 p. – (Colecția Ideal).

Azur: versuri / Nicolae Mățaș; cop.: Camil Mihăiescu. – Timișoara: Augusta, 2002. – 80 p.

Calvarul limbii române din Basarabia: studii, articole, comunicări / Nicolae Mățaș. – Ch.: Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”, 2011. – 552 p.

Câte-s visele, multe / Nicolae Mățaș. – București: Pro Transilvania, 2003. – 79 p.

Coloana infinitului / Nicolae Mățaș. – București: Pro Transilvania, 2003. – 85 p.

Roată de olar: sonete / Nicolae Mățaș. – București: Pro Transilvania, 2008. – 116 p.

Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul / Nicolae Mățaș. – Ch.: Grai și suflet, 1998. – 252 p.

Surâsul Giocondei: poezii / Nicolae Mățaș. – București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1997. – 111 p.

Trenul cu un singur pasager / Nicolae Mățaș. – București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1998. – 85 p.

Un câmp minunat, urcușul: sonete / Nicolae Mățaș. – București: Pro Transilvania, 2010. – 111 p.

Vernale ploi / Nicolae Mățaș. – București: Univers Științific, 2009. – 104 p.

Referințe critice

Nicolae Mățaș: biobibliogr. / alcăt.: Maria Cudlenco; Bibl. Publică Crihana-Veche. – Ch.: [s.n.], 2010. – 65 p.

Ciocanu, Anatol. Mățaș Nicolae / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Ch., 2010. – P. 358-359.

„**Admir** sonetul pentru muzicalitate, armonie, miracol. Accept postmodernismul, dar nu-l îmbrățișez” / Nicolae Mățaș; consemn.: Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 10 ian. – P. 10-11.

Ciocanu, Ion. Contribuția lui Nicolae Mățaș la cultivarea limbii române / Ion Ciocanu // Limba Română. – 2012. – Nr. 3-4. – P. 30-34.

Referințe

Nicolae Mățaș e o personalitate de mare prestigiu sub toate aspectele – științific, politic, etic-intelectual, de mare rafinament, patriot în sensul adevărat al termenului, cu o forță de dăruire exemplară, promotor prin tot ce-a făcut, alături de ceilalți intelectuali, pentru renașterea demnității și identității naționale în partea vitregă încă a României și a românimii.

Alexandru Andriescu

O fire cutezătoare și perseverentă, un model de onestitate științifică și, nu în ultimul rând, un car de erudiție în domeniul lingvisticii...

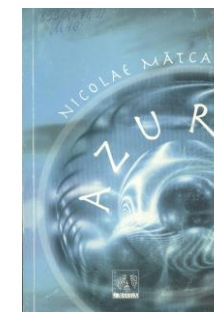
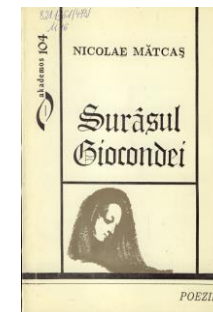
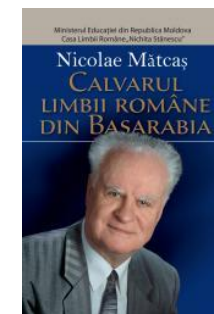
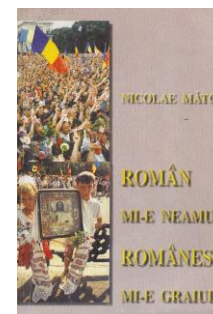
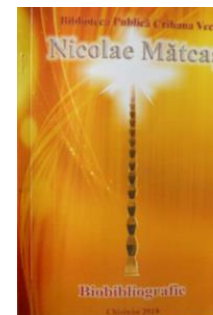
Ion Ciocanu

„Descoperirea” poeziei pentru Nicolae Mățaș are semnificația autodescoveririi prin intermediul melosului ca stare supremă a vieții, în care impulsul senzual se vrea controlat de tonul marcat de o anumită solemnitate. Nicolae Mățaș, omul, se percepe altfel prin intermediul autocunoașterii cu ajutorul artei scrisului în graiul lăuntric, cu care se asociază poezia, semnificând și dialogul cu veșnicia.

Ana Bantș

Rafinat, sobru, delicat, poetul Nicolae Mățaș practică o poezie de factură clasică, ușor modernă, uneori vădit tradiționalistă, alteori nepactizând cu niciun curent. Ceea ce l-a caracterizat, însă, dintotdeauna e delicatețea și crezul în idealul frumosului izvorând din nestinsa lumină interioară a sufletului.

Veronica Bătcă

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban